

**SOLIDARITY
WITH
OTHERS**

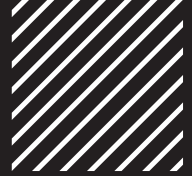
BİR ŞEY DEĞİŞİRSE HER ŞEY DEĞİŞEBİLİR

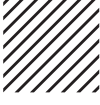
KİTLESEL GÖZALTILAR RAPORU

Nurullah Albayrak

8 N İ S A N 2 0 2 1

2021

www.solidaritywithothers.com

İÇİNDEKİLER

04
AMAÇ

05
METODOLOJİ

06/07
GİRİŞ

08/13
KİTLESEL GÖZALTILAR

14/17
İKTİDAR NE DİYOR?

18/19
KİTLESEL
GÖZALTILARIN HUKUKİ
BOYUTU

20/27
GÖZALTİ İŞLEMLERİ
SONRASINDA
YAŞANANLAR

28/29
ÜLKEDEN KAÇIŞ

30/33
SONUÇ VE
DEĞERLENDİRME

SOLDARITY WITH OTHERS, Türkiye’de ve dünyada insan haklarını savunmak ve ilerletmek amacıyla Brüksel’de kurulmuş bir sivil toplum örgütüdür.

Solidarity with OTHERS ismi, Türkiye’deki adaletsizlik ve insan hakları ihlallerinin mağduru olmuş herkesle din, dil, ırk, sosyal aidiyet veya siyasi görüş ayrımı gözetmeden dayanışma gösterme kararlılığımızı yansıtmaktadır.

Her şeyden önce, faaliyetlerimiz Türkiye’deki insan hakları ihlallerinin gözden kaçmasına ve kayıt dışı kalmasına engel olmaya yöneliktir.

Bunu gerçekleştirmek amacıyla, Türkiye’deki temel insan hakları sorunlarına, hak ihlallerine ve önemli gelişmelere ilişkin olarak kamuoyunu bilgilendirmeye yönelik raporlar, bilgi notları ve bültenler hazırlıyor ve yayımlıyoruz.

İnanıyoruz ki, ancak ÖTEKİLERİN hak ve özgürlüklerini savunabildiğimiz ölçüde insan olabiliriz.

AMAÇ

A KP hükümetinin kendisine muhalif olarak gördüğü kişileri ve grupları sindirmek ve susturmak amacıyla, İstanbul Taksim Meydanı'nda gerçekleştirilen "Gezi Parkı protestoları" sonrasında ulusal ve evrensel hukuk kurallarını ihlal ederek bir silah olarak kullanmaya başladığı, 17 ve 25 Aralık 2013 tarihlerinde hükümette bulunan bazı bakanlar ve bürokratların da şüpheli olduğu yolsuzluk operasyonları sonrasında Gülen Hareketi'ne karşı uygulanan ve 15 Temmuz 2016 tarihinde meydana gelen ve halen çok sayıda soru işareti bulunan darbe teşebbüsü sonrasında iyice kontrolden çıkarak artarak devam eden "kitlesel gözaltıların" hukuki ve insani boyutlarının, verilere dayalı olarak objektif bir şekilde değerlendirilmesi hedeflenmiştir.

”

“

METODOLOJİ

www.solidaritywithothers.com

Raporun hazırlanmasında kullanılan veriler, Türkiye Cumhuriyeti devleti yetkililerinin resmi açıklamalarından ve geniş kapsamlı bir açık kaynak araştırması yapılarak toplanmış, illere ve operasyon tarihlerine göre listelenerek analiz edilmiştir.

Elde edilen veriler, ajanslara yansıyan haberler esas alınarak hazırlanmış olup, kitlesel gözaltı konusunda toplam sayıyı net olarak yansıtmamaktadır. Gerçekleştirilen operasyonların ve özellikle kitlesel gözaltı kararlarının iktidar tarafından baskı aracı olarak kullanılmak üzere haber yaptırıldığının gözlemlenmesi nedeniyle, elde edilen sayıların düşük hata payıyla kitlesel gözaltılarla ilgili durumu ortaya koyduğu değerlendirilmektedir. Devletin resmi haber ajansı olan Anadolu Ajansı ve diğer haber ajanslarının geçtiği haberlerin toplanmasına öncelik verilmiştir. Daha sonra genel olarak medya taraması yapılmış ve ana akım medyaya yansımamış yerel haberler de eklenmiştir. Gülen Hareketi'ne yönelik kitlesel operasyonların icra edilme şekline kaynaklı olarak bazı mükerrer veriler ayıklanmaya çalışılmıştır.

Örneğin; bir il merkezli olarak toplam 10 ilde gerçekleştirilen bir operasyonda toplam 100 kişi hakkında gözaltı kararı verilmiş ise, sadece merkez il baz alınarak ilgili operasyon tek olay olarak kayıt altına alınmış ve gözaltı sayısı 100 olarak belirtilmiştir. Bu şekilde, merkez il haricinde diğer 9 ilde gerçekleşen operasyonlar ayrı ayrı basına yansımış olsa bile mükerrer kayıt olmasının önüne geçilmiştir.

GİRİŞ

İktidarın sosyal muhalefeti bastırmak için kullandığı araçlardan belki de en etkiliisi olarak öne çıkan ve Türkiye’de kolluk kuvvetleri tarafından icra edilen toplu gözaltıların Recep Tayyip Erdoğan iktidarındaki ilk belirgin örneği, İstanbul Taksim Meydanı’nda gerçekleştirilen “Gezi Parkı protestoları” sırasında [görölmüştür](#) . 2013 yılı Mayıs ayında, Gezi Parkı’nın yıkılarak yerine başka bir yapı inşa edilmesinin gündeme gelmesi üzerine parkın yıkımına itiraz eden göstericilere polisin orantısız güç kullanarak müdahale etmesi sonrasında bütün Türkiye’ye yayılan protestolar yaklaşık bir ay sürmüştür. Protesto eylemlerinde biri polis, sekiz kişi yaşamını yitirirken, 10 bine yakın insan da [yaralanmıştır](#).

Adalet ve Kalkınma Partisi Genel Başkan Yardımcısı ve eski Adalet Bakanı Mehmet Ali Şahin, göstericilerin ömür boyu hapis cezası öngören “hükümeti devirmeye çalışmak” suçundan yargılanmaları çağrısında [bulundu](#). Dönemin Başbakanı Erdoğan’ın bu eylemleri kendi partisine ve Türkiye’ye “dışarıdan yapılan bir [müdahale](#)” olarak değerlendirdiği tarihten itibaren ise hem sokak gösterilerine karşı kolluk güçlerinin tavrı giderek sertleşmiş hem de bir baskı yöntemi olarak toplu gözaltıların önü açılmıştır. İstanbul’da 715 ve Ankara’da 765 olmak üzere ülke genelinde Gezi Parkı protestolarına katılan 5,513 kişi gözaltına [alınmıştır](#).

17 Aralık 2013 tarihinde gerçekleştirilen ve Erdoğan’ın yakın çevresine de uzanan yolsuzluk ve rüşvet operasyonlarının ardından toplu gözaltılar sadece sivillere yönelik olmaktan çıkarak bürokraside bir kıyım (purge) [dönüşmüştür](#) . Erdoğan’ın bahse konu rüşvet soruşturmasını, hükümetini hedef alan siyaset dışı bir darbe olarak [değerlendirmesinin](#) hemen ardından, yaklaşık 6 bin emniyet personelinin görev yerleri usulsüz şekilde değiştirilmiştir. Söz konusu rüşvet operasyonunda yetkili olanların da içinde bulunduğu 166 hakim ve savcı, 11 Şubat 2014 tarihinde benzer şekilde farklı görevlere atanmıştır.

Adalet ve Kalkınma Partisi (AKP) hükümeti bu rüşvet operasyonunun arkasında Gülen Hareketi’nin [bulunduğunu](#) ve bürokraside bir “paralel yapı” olduğunu iddia ederek emniyet ve yargıda tam anlamıyla kıyım yapmayı sürdürmüştür. Türkiye siyaseti üzerindeki etkisi özellikle olağanüstü dönemlerde artan Milli Güvenlik Kurulu’nun 2014 yılı Şubat ayındaki toplantısından sonra yapılan yazılı açıklamada, “ülke genelinde güvenliği ilgilendiren hususlar ve yürütülen çalışmaların değerlendirildiği; bu kapsamda ‘halkın huzurunu ve ulusal güvenliği tehdit eden yapılanmaların ve faaliyetlerin’ görüşüldüğü” [belirtilmiştir](#) .

İddia edilen “paralel yapı”ya yönelik ilk kapsamlı gözaltı, 22 Temmuz 2014 tarihinde [yapılmıştır](#) .Toplam 115 emniyet mensubu hakkında verilen yakalama kararına istinaden 22 ilde eş zamanlı olarak polis baskınlarının gerçekleştirildiği bu tarih, hızla yaygınlaşan hukuk dışı gözaltılar için bir milat olmuştur. İktidar tarafından “terör örgütü” olmakla suçlanan Gülen Hareketi hakkında “Fethullahçı Terör Örgütü (FETÖ)” ifadesi ilk kez, Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından [hazırlanan](#) ve 9 Nisan 2015 tarihinde Ankara 2. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından kabul edilen iddianamede kullanılmıştır.

Erdoğan, Gülen Hareketi'ni toplumdan dışlama çağrısı yaptığı 26 Nisan 2014 tarihli Konya mitinginde, Hareket mensuplarının mülklerine el konulacağını sinyali de vermiştir: "Bunların okullarına, dersanelerine karşı çığ gibi bir tepki oluşmaya başladı. Alın bunların dersanelerinden çocuklarınızı. Şu anda okullar bitiyor. Sakın ha, önümüzdeki yıl bunların okullarına çocuklarınızı katıyen göndermeyiniz. Bunların gazetelerine, televizyonlarına, bunların iftira ve yalan üreten medyalarına tavrınızı [koyun](#)."

Erdoğan, hükümeti ve yandaş medya, yoğun ve sürekli şekilde yaptıkları gerçekliği kanıtlanmamış iddialardan oluşan açıklamalar ve yalan haberler ile, kısa süre içerisinde, alternatif bilgi kaynaklarına ulaşma yollarını kapattıkları toplum nezdinde Gülen Hareketi'ne karşı ciddi bir nefret oluşmasına sebep olmuştur. Herhangi bir delile dayanmaksızın Gülen Hareketi ile irtibatlı olduğu iddia edilen bürokratlar ve Hareket'e yakın kurumlarda çalışan siviller kitlesel olarak cezalandırılmaya başlanmıştır. Açık kaynaklardan elde edilen verilere göre, 15 Temmuz 2016 tarihindeki darbe girişimi iddiasına kadar, toplam 4,796 kişi hakkında adli soruşturma başlatılmıştır. Gülen Hareketi mensubu olduğu iddia edilen kişilere yönelik ilk operasyonun yapıldığı 8 Nisan 2014 tarihi ile 15 Temmuz 2016'daki darbe girişimine kadar geçen sürede 72 ilde gerçekleşen 257 operasyonda 4,796 kişi hakkında gözaltı kararı [çıkarılmıştır](#).

15 Temmuz darbe girişimi iddiasının ardından ilan edilen Olağanüstü Hal uygulamaları ile darbe soruşturmaları kapsamında gözaltına alınan kişilerle ilgili gözaltı süreleri [uzatılırken](#), şüphelilerin en temel hakları dahi askıya alınmaya ve ihlal edilmeye başlanmıştır. Bu tarihten sonra çok yoğun ve sürekli şekilde nefret söylemlerine ve [ötekileştirmeye](#) maruz bırakılan Gülen Hareketi ile irtibatlı olduğu iddiasıyla, yaklaşık 200 bin kişi toplumsal tecride uğramış ve haklarında adli süreç başlatılmıştır.

KİTLESEL GÖZALTILAR

18 Haziran 2019'da Konya'da 154 kişiye yönelik gerçekleştirilen operasyon

İktidarın hukuk dışı talimatları doğrultusunda hareket eden yargı mensupları, Anayasa ile temel hak ve hürriyetler kapsamında garanti altına alınan ve hiçbir suç unsuru içermeyen yasal faaliyetleri, “iltisak delili” kabul ederek hüküm vermişlerdir. Hükümet ve devletin yetkili organları tarafından faaliyetlerine izin verilen ve devletin ilgili kurumlarının denetiminde faaliyet yürüten Harekete yakın kurumlarla resmi ilişki içinde olmak, ihtiyaç sahiplerine insani yardım ulaştırılması amacıyla Kimse Yok Mu Derneği'ne bağışta bulunmak, Bank Asya'da banka hesabı açtırarak para yatırmak, gazete ve dergiye abone olmak, eğitim kurumlarına çocuğunu göndermek ve/veya evinde Fethullah Gülen'in hakkında yayın yasağı bulunmayan kitaplarını bulundurmak gibi, 2013 yılı Aralık ayına kadar başta Erdoğan olmak üzere tüm AKP mensuplarının överek teşvik ettikleri faaliyetler, rüşvet ve yolsuzluk operasyonu sonrasında bir anda “suç delili” olarak kabul edilmeye başlanmıştır.

”

Operasyonlara, masumiyet karinesi ni ihlal eden ve nefret söylemi içeren isimler verilmiştir. Örneğin; MİT tarafından Malezya'dan kaçırılarak Türkiye'ye götürülen ve BM'in hak ihlali tespit ederek 18 Eylül 2020 tarihli ve A/HRC/WGAD/2020/51 sayılı raporu ile serbest bırakılma çağrısında [bulunduğu](#) iki eğitimci ile ilgili gerçekleştirilen yasadışı operasyona "Diriliş Operasyonu" adı [verilmiştir](#).

Bu sayede milliyetçi ve dini duygular sömürülerek kamuoyunun yönlendirilmeye ve yasadışı operasyonların meşru gösterilmeye çalışıldığı görülmektedir. Operasyonlarda suçun şahsiliği ilkesi de göz ardı edilmiştir. Basına da yansıyan "...annesi, babası, eşi, ağabeyi ve 2 kız kardeşi hakkında yakalama kararı [çıkarıldı](#)," ve "FETÖ/PDY soruşturması kapsamında haklarında açılan davalarda yargılanan sanıkların eşlerine operasyon [düzenlendi](#)," gibi çok sayıda haberde örnekleri görüleceği üzere, özellikle şüpheli olduğu iddia edilen kişi bulunamadığında aile fertlerine yönelik operasyonlar gerçekleştirilmiştir.

Açık kaynaklardan elde edilen verilere göre; 2014 yılı Nisan ayından 2020 yılının sonuna kadar, Gülen Hareketi mensuplarını gözaltına almak amacıyla ülke genelinde toplamda 5,000'in üzerinde polis operasyonu düzenlenmiş, günlük ortalama 73 kişi

hakkında yakalama kararı verilmiştir. Gülen Hareketi'ne üye olduğu "değerlendirilen" 2,745 hakim savcı hakkın da Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından 16 Temmuz 2016 tarihinde gözaltı kararı [verilmiştir](#). 26 Nisan 2017'de ülke genelinde 81 ilde gerçekleştirilen operasyonlar kapsamında yine Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından 3,224 kişi hakkında gözaltı kararı [çıkartılmış](#), 72 ilde toplam 1,009 kişi gözaltına [alınmıştır](#). Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından yürütülen soruşturma kapsamında, 12 Şubat 2019 tarihinde 76 ilde toplam 1,112 Komiser Yardımcısı hakkında gözaltı kararı [verilmiştir](#).

15 Temmuz tarihindeki darbe iddiasına bizzat karıştığı iddiasıyla ilgili olarak Genelkurmay Başkanlığı'ndaki olaylar kapsamında bir seferde en çok 700 asker hakkında gözaltı kararı verilmişken, darbe teşebbüsü olarak adlandırılan olaylarla hiçbir ilişkisi olmayan binlerce sivil vatandaş, polis ve yargı üyesi hakkında bir seferde binlerle ifade edilen sayıda kişiyi kapsayan gözaltı kararları çıkarılmıştır. Raporun yazarları tarafından açık kaynaklar ve veri bankaları üzerinde yapılan araştırmada, aynı karar ile tek seferde binlerce kişi hakkında gözaltı kararı verilmesinin değil Türkiye'de dünyada bile başka bir örneğine rastlanılmamıştır.

KİTLESEL GÖZALTILAR

[Tablo-1](#) ve [Tablo-2](#)'de açıkça görüldüğü üzere, kitlesel gözaltılar 6,5 yıldan fazla süredir aralıksız olarak devam etmektedir. Olayların gelişimi sunulan örnekler de dikkate alınarak değerlendirildiğinde;

Bahse konu operasyonların, gözaltı kararlarının ve tutuklamaların kesinlikle terörle mücadele kapsamında olmadığı,

Bu operasyonlara konu olan şahısların neredeyse tamamının tespit edilmiş yasadışı hiçbir faaliyetinin ve özellikle 15 Temmuz darbe teşebbüsü ile hiçbir ilişkisinin bulunmadığı,

Tek seferde çıkarılan ve ülke genelini kapsayan binlerce kişilik gözaltı kararlarının tarihleri dikkate alındığında; 15 Temmuz darbe teşebbüsü iddiasından sonra bu kadar kısa bir zaman dilimi içerisinde ülke genelinde binlerce kişinin suçla ilişkisinin ve göz altına alınabilmesi için yasalarda belirtilen hususların tespit edilerek bu listelerin hazırlanmasının mümkün olmadığı, söz konusu listelerin bu sonucu hedefleyen ve planlayan kişiler/odaklar tarafından operasyonlardan çok daha önce hazırlandığı,

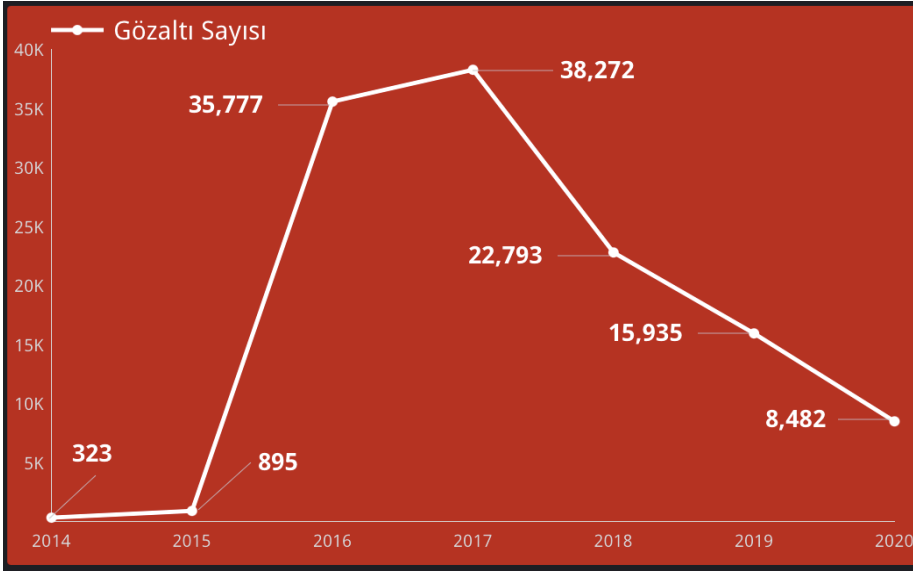
Kitlesel gözaltı konusunun tek başına 15 Temmuz darbe teşebbüsü iddiası ile ilgili çok ciddi ve araştırılması gereken makul şüpheler doğurduğu,

Bu operasyonların tamamen siyasi saiklerle ve Gülen Hareketi'ni hedef alarak önceden planlanıp uygulamaya konulan bir çalışmanın ürünü olarak yapıldığı,

”

Netice itibarıyla, Birleşmiş Milletler'in "İrk, canlı türü, siyasal görüş, din, sosyal durum ya da başka herhangi bir ayırıcı özellikleri ile diğerlerinden ayırt edilebilen bir topluluk veya toplulukların bireylerinin, yok edicilerin çıkarları doğrultusunda, bir plan çerçevesinde ve özel bir kastla yok edilmeleri" şeklindeki soykırım [tanımı](#) dikkate alındığında, Türkiye'de 17-25 Aralık yolsuzluk operasyonlarından sonra başlayan ve 15 Temmuz darbe teşebbüsü iddiasından sonra tamamen ulusal ve evrensel hukuka aykırı olarak gerçekleştirilen kitlesel operasyonların, gözaltıların ve tutuklamaların yasal hiçbir dayanağının bulunmadığı ve kasten ve planlı olarak işlenen "insanlığa karşı suç" olduğu açıkça görülmektedir.

TABLO-1

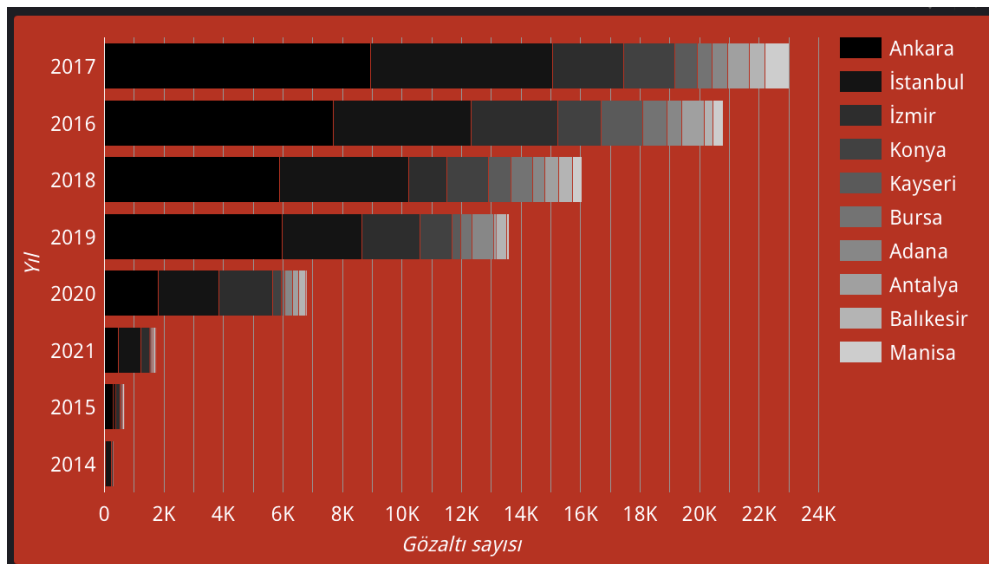

74

15 Temmuz 2016 tarihinden itibaren
günlük ortalama gözetliye alınan kişi
sayısı

3

15 Temmuz 2016 tarihinden itibaren
günlük ortalama gerçekleştirilen
operasyon sayısı

TABLO-2

81 il

Gülen Hareketine yönelik
kitlesel gözetliler Türkiye'deki
81 ilin tamamına yayılmıştır.
Operasyonlar Ankara, İstanbul,
İzmir, Konya, Kayseri gibi
büyük şehirlerde yoğunlaşmış
durumdur.

TERRORISM ARRESTS EUROPE VS TURKEY 2016

TABLO-4

TERRORISM ARRESTS EUROPE VS TURKEY 2017

P.12

TABLO-5

Türkiye’de 2016 yılın-
da terör suçlaması
gerekçesiyle gözaltına
alınan kişi sayısı 52.100
iken tüm Avrupa ülke-
lerinde bu sayı toplam
1.002’dir (Tablo-3). 2017
yılında Türkiye’de gözaltı-
na alınan kişi sayısı
61.070 iken, tüm Avrupa
ülkelerinde toplam 1.219
kişi gözaltına alınmıştır
(Tablo-4). 2018 yılın-
da gözaltına alınan kişi
sayısı Türkiye’de 72.293
iken tüm Avrupa gene-
linde 1.056’dır (Tablo-5).
2019 yılında bu sayı Tür-
kiye’de 20.567 ve tüm
Avrupa ülkelerinde ise
toplam 1.100 olmuştur
(Tablo-6).

TABLO-6

İçişleri Bakanı Süleyman Soylu

KİTLESEL GÖZALTILAR RAPORU

İKTİDAR NE DİYOR?

Cumhurbaşkanı Erdoğan ve hükümetinin 15 Temmuz darbe girişiminden bugüne kadar en çok önem verdiği hususun Gülen Hareketi'ne yönelik kitlesel gözaltılar olduğu açıkça görülmektedir. Siyaseten tarafsız olma ve kanunları uygulama yükümlülüğü bulunan bürokratlardan siyasi görüşünü mevcut hükümet lehine ifade eden ve hükümetin hukuksuz uygulamalarına aktif şekilde katılanların terfi aldıkları ve Erdoğan'ın retoriğine açıkça destek veren siyasilerin yerini sağlamlaştırdıkları veya daha iyi görevlere getirildikleri, gerek hükümet yetkilileri gerekse medya tarafından bir teşvik aracı olarak da açıkça ve sıklık-

la ifade edilmektedir. Soruşturmada görevli hakim ve savcılar ile kolluk kuvvetlerinin amirleri, 17 Aralık 2013 tarihindeki rüşvet ve yolsuzluk operasyonu ile başlayan 7 yıllık süreç içerisinde, hükümetin bu tavrından şahsi menfaat sağlayabilmek amacıyla "kendilerini göstermek ve ispat edebilmek" için kitlesel gözaltıları kullanmaktadır. Bu kapsamda kitlesel gözaltılarla ilgili değişik tarihlerde resmi açıklamalar yapılmıştır. İçişleri Bakanlığı ve Emniyet Genel Müdürlüğü, 2014 ve 2015 yıllarında düzenlenen operasyonlar ve gözaltılarla ilgili istatistiki bilgi paylaşmamıştır. Açık kaynaklardan derlenen verilere göre; 2014 yılında 323, 2015 yılında 895 olmak üzere toplam 1,218 kişi hakkında gözaltı kararı verilmiştir. Anadolu Ajansı'nın Adalet Bakanlığı'nı kaynak göstererek verdiği bilgilere göre 15 Temmuz 2016'dan 2017 yılı Ocak ayına kadar 103,850 kişi hakkında adli işlem yapıldığı [açıklanmıştır](#).

www.solidaritywithothers.com

İçişleri Bakanlığı'nın 15 Temmuz darbe girişimi iddiasından sonra Gülen Hareketi'ne yönelik kitlesel gözaltılarla ilgili bir süre yaptığı haftalık bilgilendirmelere göre, 2018 yılında toplam 25,893 gözaltı kararı verilmiştir (Tablo-7). Ancak 2019 yılı başında yine İçişleri Bakanlığı tarafından yayınlanan 2018 yılına ait genel istatistikte, 2018 yılında verilen toplam gözaltı kararı sayısı 52,010 olarak [açıklamıştır](#) (Tablo-8). Her iki veri de İçişleri Bakanlığı tarafından açıklanmasına rağmen 2019 yılında açıklanan sayı, 2018 yılında açıklanan verinin iki katı olarak açıklanmıştır. Rakamların neden farklı olduğuna dair bir açıklama yapılmamıştır.

1-8 OCAK	467	30 NİSAN-7 MAYIS	587	27 AĞUSTOS-3 EYLÜL	153
8-15 OCAK	721	7-14 MAYIS	967	3-10 EYLÜL	239
15-22 OCAK	615	14-21 MAYIS	527	10-17 EYLÜL	402
22-29 OCAK	623	21-28 MAYIS	545	17-24 EYLÜL	478
29 OCAK-5 ŞUBAT	518	28 MAYIS-4 HAZİRAN	446	24 EYLÜL-1 EKİM	461
5-12 ŞUBAT	568	4-11 HAZİRAN	492	1-8 EKİM	459
12-19 ŞUBAT	567	11-18 HAZİRAN	119	8-15 EKİM	466
19-26 ŞUBAT	646	18-25 HAZİRAN	198	15-22 EKİM	667
26 ŞUBAT-5 MART	765	25 HAZİRAN-2 TEMMUZ	777	22-29 EKİM	478
5-12 MART	740	2-9 TEMMUZ	885	29 EKİM-5 KASIM	505
12-19 MART	537	9-16 TEMMUZ	467	5-12 KASIM	494
19-26 MART	568	16-23 TEMMUZ	334	12-19 KASIM	486
26 MART-2 NİSAN	853	23-30 TEMMUZ	209	19-26 KASIM	585
2-9 NİSAN	561	30 TEMMUZ-6 AĞUSTOS	334	26 KASIM-3 ARALIK	538
9-16 NİSAN	702	6-13 AĞUSTOS	312	3-10 ARALIK	696
16-23 NİSAN	532	13-20 AĞUSTOS	221	10-17 ARALIK	421
23-30 NİSAN	489	20-27 AĞUSTOS	23	17-24 ARALIK	450

İçişleri Bakanlığının 2018 yılında basın açıklaması şeklinde açıkladığı haftalık istatistikler
(Toplam: 25.893)

1 OCAK – 31 ARALIK 2018 YILI İÇERİSİNDE;

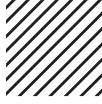
İçişleri Bakanlığı koordinesinde Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı ve Türk Silahlı Kuvvetleri'nin Hava ve Kara unsurları ile birlikte Jandarma Özel Harekât (JÖH), Polis Özel Harekât (PÖH), Jandarma Komando Birlikleri tarafından **İç Güvenlik Operasyonları çerçevesinde kırsalda 599'u büyük ve orta çaplı toplam 96.745, şehirlerde 33.895 olmak üzere 130 bin 640 operasyon** yapılmıştır.

Bu operasyonlarda terör örgütlerine yardım/yataklık yaptığı ve örgütlerle irtibatlı olduğu değerlendirilen **72 bin 239 Terör (PKK/KCK 16.185, SOL 1.006, DEAŞ 3.038, FETÖ/PDY 52.010), 203 bin 297 Uyuşturucu, 32 bin 140 Kaçakçılık** suçlarından ve **6 bin 138 Düzensiz Göçle Mücadele** kapsamında olmak üzere **toplam 313 bin 814 kişi** gözaltına alınmıştır.

İçişleri Bakanı Süleyman Soylu 2 Nisan 2017 tarihinde, "Bugüne kadar 113,260 kişi FETÖ'yle ilgili gözaltına alınmış ve yaklaşık 745 kişinin gözaltı işlemi hâlen devam ediyor. Bugünkü tutuklu sayısı [47 bin 115](#)'tir" ve 20 Kasım 2019 tarihinde Meclis Plan ve Bütçe Komisyonu'nda ise, "Bu yıl Kasım ayı itibarıyla 559,064 kişiye işlem yapılmış, 261,700 gözaltı, 91,287 tutuklama [gerçekleşmiştir](#)." şeklinde açıklamalarda bulunmuştur. 15 Temmuz 2020 tarihindeki açıklamasında ise Soylu, "Bugüne kadar 99 bin 66 operasyon yapılmış, 282,790 gözaltı ve 94 bin 975 tutuklama [gerçekleştirilmiştir](#)." ifadelerini kullanmıştır. Soylu'nun açıklamasında belirttiği yaklaşık 100 bin operasyon, ortalama olarak günlük 50 operasyon anlamına gelmektedir.

İçişleri Bakanlığı, Gülen Hareketi'ne yönelik kitlesel gözaltılar hakkında haftalık bilgilendirme toplantılarına 19 Aralık 2016 tarihinde başlamış, 2018 yılı sonuna kadar devam etmiştir. Aylık gözaltı verileri, 2019 yılı Ocak ayından (Haziran ayı hariç) Eylül ayına kadar Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından açıklanmıştır. 2019 yılı Eylül ayından itibaren İçişleri Bakanlığı ve Emniyet Genel Müdürlüğü bu konuda periyodik olarak istatistiki veri açıklamamıştır.

Açık kaynaklardan derlenen verilere göre; 2014 yılı Nisan ayı ile 2021 yılı Ocak ayı arasında 120 binden fazla gözaltı kararı verildiği, sapma payı da hesaba katıldığında, yaklaşık 140 bin gözaltı kararı bulunduğu görülmektedir. Gülen Hareketi'ne yönelik kitlesel gözaltı kararları herhangi bir şehrin başsavcılığı tarafından verilmekle birlikte polis operasyonlarının bazı şüpheliler için ikamet durumları sebebiyle birden fazla şehirde icra edilmesi, polis kaynaklı toplanan verilerde tekrarlara sebep olmaktadır. Örneğin; hakkında gözaltı kararı verilen 100 kişiden 20 tanesi başka şehirlerde yaşadığı için toplam gözaltı sayısının 120 olarak kayda geçirildiği durumlar ortaya çıkmıştır.

Benzer bir durum, operasyon sayıları için de geçerlidir. Örneğin; Siirt Valiliği tarafından 05 Ocak 2021 tarihinde açıklanan 2020 yılı operasyon istatistiğinde 2020 yılı içerisinde Gülen Hareketi'ne yönelik 16 operasyon düzenlendiği ve 48 kişiye işlem [yapıldığı](#) belirtilmesine rağmen, açık kaynaklardan elde edilen verilere göre 2020 yılında Siirt ilinde Gülen Hareketi'ne yönelik toplam 3 operasyon düzenlenmiş ve 45 kişiye işlem yapılmıştır. Siirt mekezi 3 operasyon 16 ayrı ilde yapılmış ve bu sayı anlaşıldığı kadarıyla Siirt ilinin operasyon sayısı olarak açıklanarak sayıların yüksek gösterilmeye çalışıldığı anlaşılmaktadır.

Tüm bu veriler değerlendirildiğinde; kolluk kuvvetleri tarafından Gülen Hareketi'ne yönelik yapılan işlem sayılarının manipüle edilerek paylaşıldığı, aynı tarih dilimine ait olmasına ve bizzat yetkililer tarafından açıklanmasına rağmen aralarında büyük farklılıklar ve çelişkiler bulunan istatistiki verilerin kamuoyu ile paylaşıldığı görülmektedir.

Sayılar üzerinde yapılan manipülasyonun amacının kamuoyunu yanıltmak, toplumda korku ortamı oluşturup açık şekilde yapılan hukuksuzluklara karşı gelebilecek itirazları önlemek, gözaltına alınmaktan veya tutuklanmaktan korkan kişilerin kendisini kurtarmak için isimler vererek asılsız beyanlarda bulunmalarını sağlamak, ve hatta daha iyi bir göreve gelmek amacıyla üst makamları yanıltmak olduğu değerlendirilmektedir.

GÖZALTILARIN HUKUKİ BOYUTU

Türkiye’de kitlesel gözaltılar, Terörle Mücadele Yasası gerekçe gösterilerek yapılmaktadır. Gözaltına alınan kişilere “terör örgütü yöneticiliği”, “terör örgütü üyeliği” ve “terörü destekleme” suçlamaları yöneltilmektedir.

Terörle Mücadele Kanunu kapsamına giren suçlar, cebir ve şiddet içermesine rağmen, gözaltına alınan kişilerin tamamına yakınının cebir ve şiddet içeren fiilleri bulunmamaktadır.

3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu’nun 1. maddesinde; “Terör; cebir ve şiddet kullanarak; baskı, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemlerinden biriyle, Anayasada belirtilen Cumhuriyetin niteliklerini, siyasî, hukukî, sosyal, laik, ekonomik düzeni değiştirmek, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmak, Türk Devletinin ve Cumhuriyetin varlığını tehlikeye düşürmek, Devlet otoritesini zaafa uğratmak veya yıkmak veya ele geçirmek, temel hak ve hürriyetleri yok etmek, Devletin iç ve dış güvenliğini, kamu düzenini veya genel sağlığı bozmak amacıyla bir örgüte mensup kişi veya kişiler tarafından girişilecek her türlü suç teşkil eden eylemlerdir.” şeklinde tarif edilmektedir. Kanunun 1. Maddesinde yer alan terör tanımında bir eylemin terör eylemi olarak kabul edilmesi üç temel koşula bağlanmaktadır.

Bir eylemin terör suçu kabul edilebilmesi için; işlenen suçun işleniş şekli (yöntem boyutu), kanunda sayılan amaçları gerçekleştirmek amacıyla işlenmesi (ideolojik boyut) ve örgüt çerçevesinde işlenmesi (örgütsel boyut) unsurlarının var olup olmadığı aranmalıdır. Cebir ve şiddet kullanılarak; baskı, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemlerinden biriyle amaca ulaşmaya çalışmak, terörün asli şartlarından

Bir eylemin terör eylemi olarak nitelendirilebilmesi için aranacak ilk koşul; eylem, “cebir ve şiddet” kullanılarak, “baskı”, “korkutma”, “yıldırma”, “sindirme” ya da “tehdit” yöntemlerinden biriyle girişilip girişilmediğidir. Terör örgütlerinin eylem şekillerini sıralayacak olursak; insan öldürme, kasten yaralama, kişiyi hürriyetinden yoksun kılma, yağma, saldırı, baskın, işgal, pusu kurma, silah ve patlayıcı madde bulundurma, sabotaj, toplu alışveriş ve iş merkezlerine, sinema, tiyatro, toplantı salonu, düğün, spor salonları gibi halkın kalabalık olarak bulunduğu yerlere, tren, uçak, gemi, otobüs vb. ulaşım araçlarına bomba koyma veya yangın çıkarma, uçak kaçırma eylemleri birer terör eylemidir.

Bir eylemin “terör” olarak nitelendirilmesinde esas alınacak ikinci koşul ise, eylemin amacıdır. Maddede belirlenen amaçlar şu şekildedir:

- Anayasada belirtilen Cumhuriyetin niteliklerini, siyasî, hukukî, sosyal, laik, ekonomik düzeni değiştirmek
- Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmak,
- Türk Devletinin ve Cumhuriyetin varlığını tehlikeye düşürmek,
- Devlet otoritesini zaafa uğratmak veya yıkmak veya ele geçirmek,
- Temel hak ve hürriyetleri yok etmek,
- Devletin iç ve dış güvenliğini, kamu düzenini veya genel sağlığı bozmak amacıyla girişilecek her türlü suç teşkil eden eylemler terör eylemi olarak tanımlanmıştır.

Terörle Mücadele yasası, “terör” amacına yönelik eylemleri cezalandırmayı amaçlamaktadır. “Şiddet yöntemi”ni içermeyen düşünce ve düşünce etrafında birleşme özgürlüğünü suç kabul etmemektedir. Ancak, Türkiye’de kitlesel olarak yapılan gözaltı işlemlerinde yöneltilen suçlamaya dayanak olarak gösterilen fiillerin hiçbirisi terör amacına yönelik yapılmış ve şiddet içeren eylemler değildir.

Üçüncü olarak ise cebir ve şiddet yöntemleri kullanılmak suretiyle, yukarıda sayılan amaçları gerçekleştirmek için gerçekleştirilen eylemlerin bir örgüte mensup kişi ya da kişilerce işlenmiş olması şartı gerekmektedir. Örgüt mensubu olan kişilerin, örgütün amacının ve yöntem olarak cebir ve şiddetin kullanacağını tereddütsüz olarak bilmeleri ve kabul etmeleri gerekmektedir. Bu bakımdan sadece örgütün programının, örgüt faaliyetlerinin benimsenmesi yeterli değildir. Örgüte katılanın örgüte bir katkı sağlaması gerekir. Örgüte üye olma fiili, örgüte kendi gücünü, enerjisini sunma, istendiği zaman kendisinden yararlanılabileceğini kabul etme, örgütü en azından potansiyel olarak güçlendirme şeklinde açıklanabilir. Örgüte sadece sempati duymak ya da örgütün amaçlarını, değerlerini, ideolojisini benimsemek, buna ilişkin yayınları okumak, bulundurmak, örgüt liderine saygı duymak örgüt mensubu olarak kabul edilmek için yeterli değildir.

GÖZALTI İŞLEMLERİ SONRASINDA YAŞANANLAR

16 Temmuz 2020 tarihi itibarıyla tüm Türkiye’de Gülen Hareketi’ne yönelik başlayan operasyonlarda, Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü ekipleri görevlendirilmiştir. 20 Temmuz 2016 tarihli ve 2016/9064 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile “Olağanüstü Hal” ilan edilmiş, 23 Temmuz 2016 tarihli ve 29779 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 667 sayılı Kanun Hükmünde [Kararname](#) ile de gözaltı süresi 30 (otuz) güne [çıkarılmıştır](#).

Gözaltı işlemleri kapsamında şüphelilere ait her türlü konut, işyeri ve vasıtalar aranmış, hukuki olarak delil niteliği taşıyıp taşımadığına bakılmaksızın, verilen kanuna aykırı hatta konusu suç teşkil eden talimatlar gereğince suç konusu kapsamında “delil” olduğu iddia edilen tüm materyallere el konulmuştur. Örneğin; “yasaklanmış yazar ve/veya [yayınevine ait](#)” olduğu gerekçesiyle delil olarak el konulan yayınlar, yetkili yasal mercilerden gerekli bütün izinler alınarak basılmış, kitapevlerinde aleni olarak satılan, el konulma işleminin yapıldığı tarihte bile herhangi bir suç teşkil ettiklerine dair haklarında hiçbir bir yargı kararı bulunmayan telif eserlerdir. Ceza Muhakemesi Kanunu 134. Maddesi’nin ilgili hükümleri gereğince bilgisayar veya bilgisayar kütüklerine el koyma işlemi sırasında sistemdeki bütün verilerin yedeklemesi yapılması ve istenmesi halinde bu yedekten bir kopya çıkarılarak düzenlenecek tutanak ile birlikte şüpheliye veya vekiline verilmesi gerektiği halde dijital materyallere, imajı alınıp bir kopyası şüpheliye verilmeden, veri ekleme-silme ve/veya değiştirme gibi her türlü dış müdahaleye açık olarak kanuna aykırı şekilde el konulmuştur.

Yasal olmasına rağmen suç delili olarak kabul edildiği için oluşan korku ve panik nedeniyle söz konusu yayınlardan kurtulmak isteyen vatandaşlar tarafından çöp konteynerlerine ve boş arazilere sayısız neşriyatın atılması/yakılması, basında geniş yer [bulmuştur](#) . Bulundurmanın suç delili sayılacağından korkularak atılan/yakılan yayınlar arasında çok sayıda çocuk kitapları ile ders kitaplarının da [bulunması](#) , halk üzerinde oluşturulan korku halini ve operasyonların psikolojik boyutunu gözler önüne sermiştir.

677 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK) ile gözaltı süresi 30 güne çıkarılmış ve şüphelinin gözaltında avukatı ile görüşme hakkına da önemli sınırlamalar getirilmiştir. Örneğin; şüphelinin gözaltına alındığı andan itibaren 4 gün avukatı ile görüşmesi yasaklanmıştır. Gözaltı süresi boyunca adeta tecride maruz bırakılan birçok kişi tarafından, gözaltında yoğun ve sistematik olarak işkence ve kötü muameleye maruz bırakıldıkları iddiaları gündeme [getirilmiştir](#).

Bazı kişiler, gözaltında kötü muamele sebebiyle hayatını kaybetmiştir. Örneğin; 15 Temmuz darbe girişimi sonrasında gözaltına alınan ve yapılan işkenceler neticesinde gözaltında bulunduğu 13. günde hayatını kaybeden, naaşını nakletmek için ailesine cenaze arabası tahsis edilmeyen, diyanet görevlilerinin cenaze namazını kıldırmak istemediği ve yetkililerin "hainler mezarlığına" defnettirmek istedikleri öğretmen Gökhan AÇIKKOLLU, vefatından 1.5 yıl sonra suçsuz bulunarak görevine iade [edilmiştir](#) .

Uluslararası Af Örgütü tarafından 26 Temmuz 2016 tarihinde yapılan açıklamada, Türkiye’de dayak ve tecavüz de dahil olmak üzere insan hakları ihlallerinin işlendiğine dair bildirimlerin son derece endişe verici olduğu [kaydedilmiştir](#).

Human Rights Watch (HRW) tarafından hazırlanan 12 Ekim 2017 tarihli "Türkiye’de Polis İşkencesi ve Zorla Kaçırma" başlıklı raporda; Türkiye’de işkence ve kötü muamelelerin yaygın bir problem haline geldiğine işaret edilmiş ve birçok olayda "itiraf kopartmak" veya "gözaltındaki bir şahsı başkalarını suçlamaya zorlamak" amacıyla işkence yapıldığı izleniminin doğduğunun altı [çizilmiştir](#).

Arif Komiş ve Ülkü Komiş ile yaşları 18’den küçük dört çocuklarının Malezya hükümeti görevlileri tarafından MİT’e teslim edilerek Türkiye’ye getirilmesi ile ilgili olarak Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Konseyi Keyfi Tutuklamalar Çalışma Grubu tarafından hazırlanan 18 Eylül 2020 tarihli ve A/HRC/WGAD/2020/51 sayılı raporda; bahse konu şahısların hürriyetlerinden yoksun bırakılmasının İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi’nin 3, 6, 8, 9, 10 ve 19uncu maddeleri ile Uluslararası Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi’nin 2(1), 2(3), 9, 14, 19 ve 26ncı maddelerine aykırı olduğu ve keyfi olduğu belirtilmiştir, Türkiye Cumhuriyeti hükümetinden bahse konu 6 şahsın ivedi olarak salıverilmesi ile bu kişilere zararlarını telafi edecek tazminat haklarını vermesi [istenilmiştir](#) .

Kosova hükümeti görevlileri tarafından MİT'e teslim edilerek Türkiye'ye getirilen Kahraman Demirez, Mustafa Erdem, Hasan Hüseyin Günakan, Yusuf Karabina, Osman Karakaya ve Cihan Özkan'ın başvurularına istinaden Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Konseyi Keyfi Tutuklamalar Çalışma Grubu tarafından hazırlanan 25 Eylül 2020 tarihli ve A/HRC/WGAD/2020/47 sayılı raporda; bahse konu şahısların hürriyetlerinden yoksun bırakılmasının İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin 2, 3, 8, 9, 10 ve 19uncu maddeleri ile Uluslararası Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi'nin 2(1), 2(3), 9, 14, 19 ve 26ıncı maddelerine aykırı olduğu ve keyfi olduğu belirtilmiştir, Türkiye Cumhuriyeti hükümetinden bahse konu 6 şahsın ivedi olarak salıverilmesi ile bu kişilere zararlarını telafi edecek tazminat haklarını vermesi [istenilmiştir](#).

Yine Birleşmiş Milletler Keyfi Tutuklamalar Çalışma Grubu tarafından hazırlanan;

Abdualmüttalip Kurt hakkındaki 22 Mayıs 2020 tarihli ve A/HRC/WGAD/2020/2 sayılı ,
Akif Oruç hakkındaki 12 Haziran 2020 tarihli ve A/HRC/WGAD/2020/29 sayılı,
Faruk Serdar Köse hakkındaki 12 Haziran 2020 tarihli ve A/HRC/WGAD/2020/30 sayılı ,
Ercan Demir hakkındaki 16 Ocak 2020 tarihli ve A/HRC/WGAD/2019/79 sayılı ,
Melike Göksan ve Mehmet Fatih Göksan hakkındaki 18 Eylül 2019 tarihli ve A/HRC/WGAD/2019/53 sayılı,
Mustafa Ceyhan hakkındaki 26 Haziran 2019 tarihli ve A/HRC/WGAD/2019/10 sayılı ,
Hamza Yaman hakkındaki 31 Ocak 2019 tarihli ve A/HRC/WGAD/2018/78 sayılı,
Andrew Craig Brunson hakkındaki 15 Şubat 2018 tarihli ve A/HRC/WGAD/2018/84 sayılı ,
Mestan Yayman hakkındaki 18 Ekim 2018 tarihli ve A/HRC/WGAD/2018/42 sayılı,
Ahmet Çalışkan hakkındaki 11 Ekim 2018 tarihli ve A/HRC/WGAD/2018/43 sayılı,
Muharrem Gençtürk hakkındaki 02 Ekim 2018 tarihli ve A/HRC/WGAD/2018/44 sayılı ,
Mesut Kaçmaz ve Meral Kaçmaz ile yaşları 18'den küçük iki çocukları hakkındaki 25 Mayıs 2018 tarihli ve A/HRC/WGAD/2018/11 sayılı,
Rebii Metin Görgeç hakkındaki 8 Haziran 2017 tarihli ve A/HRC/WGAD/2017/1 sayılı raporlarında, adı geçen şahısların hürriyetlerinden yoksun bırakılmasının İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi ile Uluslararası Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi'nin ilgili maddelerine aykırı ve keyfi olduğu belirtilerek Türkiye Cumhuriyeti hükümetinden bu kişileri ivedi olarak salıvermesi ve bu kişilere zararlarını telafi edecek tazminat haklarını vermesi [istenilmiştir](#).

Tüm ciddi iddialara ve kanıtlara rağmen yetkililer tarafından sorumlular hakkında herhangi bir adli veya idari soruşturma başlatılmamış olması, yaşam hakkı ve işkence yasağına yönelik ihlaller konusunda devlet organlarının, engellememekle birlikte göz yumma, tolerans gösterme ve hatta teşvik etme yönünde idari bir pratiğe sahip olduğunu göstermektedir. Terör örgütü üyeliği iddiasıyla adli takibata maruz kalan kişiler açısından, hangi “delillerin” üyelik sıfatına dalalet ettiğine yönelik olarak hukuki bir kriter ortaya konulmamıştır. Aşağıda belirtilen kıstaslardan sadece bir tanesi veya birden fazlası “delil” niteliğinde kabul edilmiş ve hem tutuklama hem de mahkumiyet kararlarına esas alınmıştır:

- Bank Asya’da hesabı [bulunmak](#) ,
- Digitürk aboneliğini belirli bir tarihten sonra iptal [etmek](#) ,
- ByLock isimli telefon uygulamasını yüklemek/ [kullanmak](#),
- Twitter ve Facebook platformlarında yapılan [paylaşımlar](#),
- ‘1 ABD doları’ [bulundurmak](#),
- Eğitim kurumlarında [çalışmak](#),
- Çocuğunun eğitim kurumlarında öğrenim görmüş [olması](#),
- Eğitim kurumlarında öğrenim [görmek](#),
- Sendikaya üye [olmak](#),
- Dernek veya vakıflara üye [olmak](#), veya vakıflarda çalışmak veya yönetici [olmak](#),
- Bazı yazar ve/veya yayınevlerine ait neşriyat [bulundurmak](#),
- Aile üyelerinden bir veya birkaçının gözaltına alınmış [olması](#),
- Aile üyelerinden bir veya birkaçının tutuklanmış [olması](#),
- KHK ile ihraç [olmak](#),
- İhbarcı [ifadesi](#),
- Kimse Yok Mu Derneği aracılığıyla ihtiyaç sahiplerine yardım [yapmak](#),
- Hakkında soruşturma/kovuşturma olan kişi ile aynı HTS kaydında yer [almak](#),
- Hakkında soruşturma/kovuşturma olan kişi ile telefon görüşmesi kaydı [bulunmak](#).

Operasyonları gerçekleştirebilmek için, suç soruşturması ile ilgisi olmayan, ceza hukuku anlamında da herhangi bir müeyyideyi gerektirmeyen suni gerekçeler üretilmiş ve tamamı temel hak ve özgürlükler kapsamında olan fiiller "suç içerikli faaliyet gibi" gösterilmiştir. Örneğin;

"İslami gelenekleri Hristiyanlaştırmaya yönelik misyonerlik faaliyetlerinde [bulundukları](#)",

"Piknik kamuflajı altında toplantı [yaptıkları](#)",

"Kapatılan derneklerde yönetici ve [üye oldukları](#)",

"Hukuki konularda bilgilendirildikleri" gibi suç tanımları [uydurulmuştur](#).

Suç unsuru içermeyen bu isnatlar;

"Operasyonda 3 adet Fetullah Gülen'in köşe yazısının bulunduğu gazete sayfasına el [konuldu](#)",

"Kapatılan okul ve kayyum atanan şirketlerinde çalıştıkları belirlenen 98 kişi hakkında yakalama [kararı](#)",

"Örgüte ait özel okullarda görev aldıkları öğrenilen 34 kişi hakkında yakalama [kararı](#)",

"Hakimlik-savcılık sınavları hazırlık hücre evlerine yönelik [soruşturma](#)",

"AVM'lerde ve kafelerde toplantı organize eden 7 [kadın](#)" şeklinde haberleştirilerek hedef alınan grup şeytanlaştırılmak suretiyle kamuoyu desteği kazanılmaya ve toplum nazarında operasyonlar meşrulaştırılmaya çalışılmıştır.

”

Örneğin; “Hurma ticareti adı altında örgüte finans sağladığı gerekçesiyle 32 şüpheli gözaltına [alındı.](#)” başlığıyla verilen haberde, kişilerin tamamen yasal olarak yürüttükleri ticari faaliyetler bile suç ve kişilerin evlerinde bulunan şahsi paralar da suç unsuru olarak tanımlanmıştır. Hakkında hüküm verilmiş ve mahkeme kararı en üst yargı mercii tarafından onanmış kişilerin ailelerine yardım edilmesi hiçbir mevzuata göre suç teşkil etmemesine rağmen, bilgiyi haber kanallarına servis eden soruşturma birimleri tarafından insani yardım konusunun bile suç unsuru ve delili olarak kabul edildiği açıkça görülmekte, iddia edilen suçun şüphelisinin ailesine bile yardım edilmesi engellenerek Gülen Hareketi ile bir şekilde ilişkilendirilen herkesin bebek ve çocuk demeden tüm ailesiyle birlikte açlığa ve sivil ölüme terkedilmeye çalışıldığı anlaşılmaktadır.

03 Ekim 2016 tarihinde Ortaca ilçe emniyet müdürlüğünce Gülen Hareketine yönelik operasyonda kitap, gazete ve dergi kütüphanelerinin suç delili olarak ele geçirildiği açıklandı.

Bireylerin, hukuki bir dayanaktan yoksun olarak, belirtilen sebeplerle başlatılan bir terör soruşturmasına “şüpheli” sıfatıyla dahil edilmesi, birçoğunun telafisi mümkün olmayan sayısız hak kaybına maruz kalmasına yol açmıştır ve açmaya da devam etmektedir. Üstelik bu kayıplar sadece OHAL dönemi ile sınırlı kalmamış, OHAL sonrasında devam eden yerleşik bir uygulama halini almıştır.

Nitekim; 15 Temmuz darbe girişiminden sonra tutuklanan 43 kişinin başvurusu kapsamında dosyalarını inceleyen Birleşmiş Milletler Keyfi Tutuklamalar Çalışma Grubu, iddia edilen hususları açıklaması istemiyle 10 Kasım 2020 tarihinde gönderdiği mektuba Türkiye Cumhuriyeti hükümeti tarafından cevap verilmemesi üzerine kamuoyu ile paylaştığı raporunda;

- Bu kişilerin adli işlemleri boyunca, Uluslararası Siyasal ve Medeni Haklar Sözleşmesi'nin işkence ve kötü muamele yasağı, kişi özgürlüğü ve güvenlik hakkı, adil yargılanma hakkı, ifade özgürlüğü ve örgütlenme hakkını kapsayan maddelerine aykırı davranıldığı,
- Darbe girişiminin güvenlik güçlerince yapıldığı iddia edilmesine rağmen hemen ardından aralarında akademisyen, doktor ve hakimlerin de olduğu binlerce kişinin iddia edilen örgüte üye olma suçlamasıyla tasfiye edildiği ve gözaltına alındığı,
- Arama izni veya celp olmadan evlere baskın düzenlendiği ve kişilerin keyfi olarak gözaltına alındığı,
- Gözaltı kararları çıkarılması halinde şüphelilere yöneltilen suçlamaların somut delillere dayanmadığı,
- Avukatla görüşme haklarının kısıtlandığı,
- Şüphelinin istediği avukat yerine barodan avukat atandığı,
- Avukatla müvekkilinin görüşmelerinin kayıt altında gerçekleştirildiği,
- Avukat hakkının geçerli bir neden olmaksızın reddedildiği,
- Savunma için yeterli zamanın ve şartların tanınmadığı,
- OHAL döneminde gözaltı süresinin toplu halde ve kalabalık ortamlarda geçirildiği ve temel ihtiyaçların karşılanmasında sıkıntıların yaşandığı,
- Hüküm giyenlerin örgüt üyeliğinin, ByLock kullanmak, Bank Asya'da hesap açmak, Zaman gazetesine abone olmak, çocuklarını Gülen Hareketinin okullarına göndermek gibi delillerle saptanmasının hukuka aykırı olduğu, bu tür faaliyetlerin suç teşkil etmediği, aksine Kişisel ve Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesi ile koruma altına alınan haklar olduğu,
- Uluslararası Siyasal ve Medeni Haklar Sözleşmesi'nin 7'inci ve 14'üncü Maddelerinin ihlal edildiği, tespitlerine yer vermiştir.

Kamu görevinden ömür boyu ihraç edilme, çalışma lisanslarının iptal edilmesi, kamu kurumlarıyla ilişkilerin kesilmesi (emekliler için), rütbelerin ve madalyaların geri alınması, malvarlıklarına tedbir konulması, (hakkında soruşturma/kovuşturma bulunan kişinin, hakkında soruşturma/kovuşturma bulunmayan eşi de dahil olmak üzere) yurtdışına çıkış yasağı konulması ve pasaportlarına el konulması gibi hukuk dışı uygulamalar, insanların yalnızca adli makamlar nezdinde yargılanmakla kalmayıp aynı zamanda sosyal ve sivil ölüme de mahkum edildiklerini açıkça [göstermektedir](#). Bu kişiler hem çalışma hayatından hem de sosyal hayattan dışlanmakta, basın ve sosyal medya platformları aracılığıyla da devamlı surette yetkili mercilerin ağır nefret söylemlerine maruz kalmaktadır.

Özellikle ekonomik ve sosyal haklarının hukuki hiçbir dayanak olmaksızın kısıtlanması, “terör şüphesi” ile yaftalanmış kişilerin yaşamlarına temel hak ve hürriyetlere sahip bireyler olarak insani şartlarda devam etmelerini imkansız kılmaktadır. Örneğin; hakkın- da Gülen Hareketi’ne mensup olduğu gerekçesiyle soruşturma/kovuşturma bulunan kişinin Valilik Sosyal Yardımlaşma Yardımlaşma ve Dayanışma Fonu’ndan yardım alma şartlarına sahip olan ailesinin yardım talebi, ailenin talepte bulunan bireyleri hakkında hiçbir soruşturma/kovuşturma bulunmasa da reddedilmekte, yasaların tanıdığı hak yasa dışı bir tasarrufla ihlal edilerek eşler ve çocuklar sivil ölüme terkedilmektedir.

Salt bu gerekçe ile yüzbinlerce kişi hakkında yıllardır yapılan hukuk dışı ve evrensel insani değerlere aykırı uygulamalar, Türkiye’nin de taraf olduğu birçok uluslararası sözleşme ile kayıt altına alınan “ayrımcılık yasağının” da ihlali anlamına [gelmektedir](#).

KHK'LILARIN MARUZ KALDIĞI SOSYAL VE EKONOMİK HAK İHLALLERİ

Olay Sayısı
56

KHK'lılar en az 56 farklı olay türünde sosyal ve ekonomik hak ihlali yaşamaktadırlar.

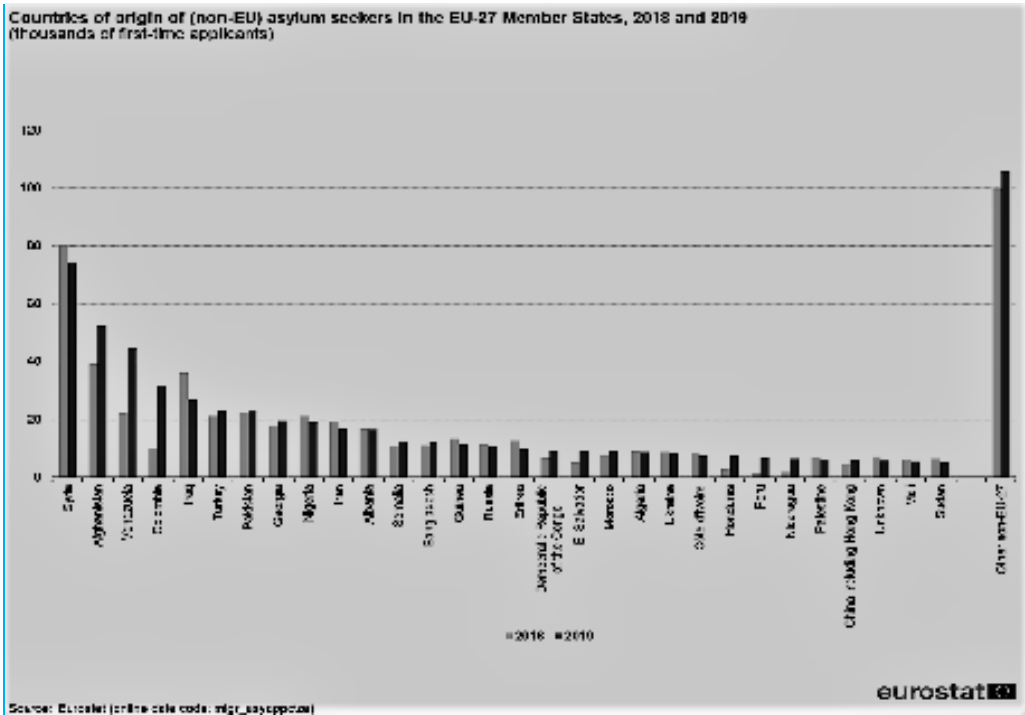
Kurum Sayısı
28

Söz konusu ihlallerden en az 28 farklı kurum ve kuruluş sorumludur.

ÜLKEDEN KAÇIŞ

Türkiye’de hukukun geri dönülmez bir şekilde askıya alındığı günden itibaren süren hak mücadelesinde herhangi bir aşama kaydedilememesinin doğal sonucu, binlerce kişinin ülkeden göç etmesi/kaçması olmuştur. Soruşturma ve kovuşturma aşamalarında yaşanan hukuksuzluklar, gözaltına alınan ve cezaevlerinde bulunan kişilerin temel haklarından mahrum bırakılmaları, gözaltında ve cezaevlerinde yaşanan ölümler, sosyal ve ekonomik hakların kullanımı ile yaşam hakkının engellenmesi, herhangi bir idari veya cezai takibata maruz kalınmamış olsa dahi yalnızca ilgili takibata uğrayan kişinin/kişilerin yakını olunmasından kaynaklı olarak devlet kurumları ve toplum tarafından “ayrımcılığa maruz kalınması”, ülkeden kaçışın başlıca sebeplerindendir.

Eurostat iltica verilerine göre; 2018 ve 2019 yıllarında Türkiye’den göç edenlerin sayısı 25,885 olup, 2019 yılında Avrupa’ya sığınan en büyük altıncı grubu Türkiye’den göç edenler [oluşturmuştur](#). (Tablo-9)

EURACTIV Almanya raporunda; 2016 yılından bu yana çoğunlukla gazetecilerin, akademisyenlerin, muhalefet partileri üyelerinin ve Gülen Hareketi destekçilerinin zulüm görmekte olduğu, Almanya’ya sığınma başvurusunda bulunan Türk vatandaşı sayısının 2016 yılından itibaren önemli ölçüde arttığı ve iltica başvurularının çok büyük oranda kabul edildiği belirtilmiştir. Yine Almanya Göç ve Mülteciler Dairesi (BAMF) tarafından, 2019 yılında Suriyeliler ve Iraklılar’dan sonra kayıtlı en büyük üçüncü grubun Türk sığınmacılar olduğu [açıklanmıştır](#).

Türk sığınmacıları temsil eden Christopher WOHNIG, EURACTIV Almanya'ya verdiği demeçte bunun sebebinin "Gülen Hareketinin Türkiye'deki destekçilerine yönelik tüm baskıcı önlemlerin, erişilebilir bir sistemde belgelenmesinden kaynaklandığını" açıklamıştır.

İçişleri Bakanı Süleyman SOYLU tarafından Aralık 2017 tarihinde, 230 binin üzerinde pasaportun iptal edildiği açıklanmıştır. Söz konusu iptal işlemlerine karşı hukuki itiraz ve denetim yollarının da kapatılmış olması, yüzbinlerce insanın Anayasa ve Uluslararası Sözleşmeler ile garanti altına alınmış olan "seyahat hakkını" yıllardır ihlal etmektedir.

Ülkeden ayrılmak isteyen kişiler, pasaport iptalleri nedeniyle, illegal yollarla ülkeden çıkmak durumunda kalmaktadır. Son 4,5 yılda sadece Edirne'de sınırdan Avrupa'ya kaçmaya çalışan ve aralarında meslekten ihraç edilen hakim, savcı, öğretmen, polis ve akademisyen ile avukatların da bulunduğu 1,708 kişinin yakalandığı resmi haber ajanslarına yansımıştır.

Kitlesel gözaltıların hedefi haline getirildiği ve insanca yaşama hakkı elinden alındığı için ülkesini terk etmek zorunda bırakılan ve yaşam hakkına sahip olabilmek amacıyla yurtdışına çıkmaya çalışan aralarında çocukların ve bebeklerin de bulunduğu çok sayıda kişi, geçiş yollarında hayatlarını kaybetmişlerdir.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Türkiye’de AKP hükümetinin, sadece Gülen Cemaati üyeleri ile sınırlı kalmayıp kendisine muhalif kabul ettiği toplumun tüm kesimleri üzerindeki sindirme politikaları, hak ihlalleri ve baskılar her geçen gün artarak devam etmektedir.

2 Ocak 2021 tarihinde Boğaziçi Üniversitesi’ne yapılan rektör atamasını protesto için düzenlenen demokratik gösterilere ve eylemlere karşı öğrencileri terörist ilan edilen açıklamalar ve haberler, güvenlik görevlilerinin sert müdahalesi, toplu gözaltılar ve protesto gösterilerine katılan öğrencilerin evlerine Özel Harekat polisleri ile yapılan operasyonlar, yaşanan hukuksuzluğun ve keyfiliğin insan hakları ve demokrasi açısından ortaya çıkardığı tehlikenin büyüklüğünü bir kez daha gözler önüne sermektedir.

Nitekim İçişleri Bakanı Süleyman Soylu gözaltına alınan öğrenciler için “sapkın” ifadesini [kullanırken](#) Milliyetçi Hareket Partisi başkanı Devlet Bahçeli, olayları “başı ezilmesi gereken bir komplo” olarak [nitelendirmiş](#) hükümete yakın medya ortak bir dille “[yeni Gezi olayları provası](#)” olarak [tanımlamaktadır](#).

Bir köşe yazarı protestoları “1960 darbesi öncesinde yaşanan üniversite olaylarına” [benzetmiştir](#). BBC ve The Economist muhabirlerinin görevlerinin doğası haber amacıyla sosyal medyadan yaptıkları paylaşımlar, “İngilizlerin olayları kaşımaya geldiği” ve olaylarda “İngiliz eli ve kaos planı” olduğu şeklinde ifade edilirken öğrencilerin protestoları “üniversiteyi terör yuvası haline dönüştürme” ve muhalefet partileri CHP ile HDP’nin öğrencilerin demokratik eylemlerine destek vermeleri de “[çatışma ortamı oluşturma gayreti](#)” olarak [haberleştirilmektedir](#).

www.solidaritywithothers.com

Boğaziçi Üniversitesi'ne Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan tarafından yapılan rektör atamasını protesto amacıyla düzenlenen gösteriler kapsamında 01 Şubat 2021 Pazartesi günü İstanbul'da 159 ve 02 Şubat 2021 Salı günü Ankara'da 69 kişi olmak üzere sadece iki günde toplam 228 kişi gözaltına [alınmıştır](#).

Terörle mücadele kanunu yasasına ve evrensel hukuka aykırı olarak, cebir ve şiddet yöntemi içermeyen fiiller terör faaliyeti kabul edilerek İçişleri Bakanlığı'nın açıklamasına göre 15 Temmuz 2016 dan itibaren 2020 yılına kadar 282.000 civarında kişi gözaltına alınmış ve 95.000'in üzerinde kişi ise [tutuklanmıştır](#). Kitlesel gözaltına alınan kişilere, hukuken mümkün olmamasına rağmen, terör suçlaması yöneltilmektedir. Ayrıca yürütülen işlemlerde bu kişilerin en temel hak ve özgürlükleri kullanması da engellenmektedir.

Yargının kasıtlı olarak siyasallaştırması neticesinde, devlet görevlileri tarafından gerçekleştirilen işkence, adam kaçırma, gözaltında kaybolma, gözaltında veya cezaevinde ölüm gibi insanlık dışı uygulamaların [cezasız kaldığı](#), hatta sorumlular hakkında konu ile ilgili soruşturma bile açılmadan yapılan başvurularla ilgili hızlı bir şekilde "takipsizlik" kararları verilirken işinin doğası gereği bu olayları haberleştirenler hakkında soruşturma açılarak tutuklandıkları görülmektedir.

Kanunsuz uygulamalar, özellikle torba yasalar kullanılarak yasal bir kılıfa sokulmaktadır. Örneğin; 31 Aralık 2020 Tarihli ve 31351 Sayılı Resmi Gazete 5. Mükerrer sayısında yayımlanan 17262 sayılı "Kitle İmha Silahlarının Yayılmasının Finansmanının Önlenmesine İlişkin Kanun" ile dernek, vakıf, ulusal ve uluslararası alanda faaliyet yürüten sivil toplum örgütlerinin faaliyetleri "terör" şüphesiyle durdurulabilecektir. İçişleri Bakanı'nın kararı ile, herhangi bir yargı kararına gerek duyulmadan, dernek yöneticileri "terör faaliyeti" gerekçe gösterilip görevden uzaklaştırılarak derneklere kayyum atanabilecek ve derneklerin faaliyetleri İçişleri Bakanı ve valiliklerin her türlü müdahalesine ve denetimine açık hale gelecektir. Aynı torba yasa kapsamında Kişisel Verilen Korunması Kanunu'nunda yapılan değişiklik, verilerin gizliliğinin ihlal edilmesine, kişi ve kuruluşların mal varlıklarına el koyulmasına imkan sağlayacaktır.

Adana`da aralarında öğretmen, doktor, polis ve hemşirelerin bulunduğu 23 kişi gözaltına alındı.
10 Ekim 2020

”

Terör suçuyla ilgili soruşturma ve yargılama işlemlerinin temel hak ve özgürlüklere müdahale edilmeden yürütülmesi gerektiği uluslararası metinlerde vurgulanmasına ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarında da bu konuya dikkat çekilmesine rağmen, cebir ve şiddet içeren eylemi olmayan kişilerin hak ve özgürlükleri de yok sayılmaktadır.

Bu durumda, bireylerin evrensel ve Türkiye Cumhuriyeti Devleti kanunlarından kaynaklanan siyasi, sosyal, kültürel, ekonomik ve benzeri tüm hakları, açıktan ve keyfi şekilde ihlal edilmekte, yetkili uluslararası kurumlar tarafından hak ihlallerinin giderilmesi yönünde verilen kararlar yine aynı keyfilikle uygulanmamaktadır.

Rapor kapsamında açıklanan veriler ve elde edilen bilgiler bir arada değerlendirildiğinde; AKP hükümetinin kendisine muhalif gördüğü tüm kesimleri, kontrolü altındaki medyayı da kullanarak, hiç çekinmeden ve yürürlükteki tüm ulusal ve uluslararası mevzuatı ihlal ederek “terörist” ilan ettiği, kitlesel gözaltılarla ve tutuklamalarla toplumu sindirmeye ve hukuksuz uygulamalarına karşı tehdit olarak gördüğü kişileri ve grupları sindirmeye veya susturmaya çalıştığı, “17-25 Aralık operasyonları” olarak bilinen 17 Aralık ve 25 Aralık 2013 tarihli yolsuzluk operasyonları ile hakkında birçok soru işareti ve karanlık nokta bulunan ve muhalefet partileri tarafından verilen Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin araştırma yapması yönündeki önerenin bizzat AKP ve MHP oylarıyla reddedildiği, 15 Temmuz (2016) darbe teşebbüsü bahane edilerek Gülen Cemaati üyelerine veya üyesi olduğu iddia edilen kişilere karşı asılsız suç isnatlarıyla gerçekleştirilen operasyonların da bu kapsamda olduğu açıkça görülmektedir.

Kitlesel gözaltı uygulaması, insan olmakla sahip olunan, hiçbir şartta ve şekilde engellenemeyecek ve kısıtlanamayacak en temel haklar ve tüm evrensel hukuk ilkeleri pervasızca çiğnenmek suretiyle, geri dönülemeyecek ve insanların hayatına yönelik telafisi mümkün olmayacak zararlar oluşturmaktadır. BM Haksız Tutuklama Çalışma Grubunun yaşanan kitlesel tutuklamaların insanlığa karşı suç olduğu değerlendirmesi de dikkate alınarak, AKP hükümeti tarafından kitlesel gözaltılar derhal sonlandırılmalı ve yaşanan mağduriyetler de tazmin edilmelidir.

“

**SOLIDARITY
WITH
OTHERS**

İLETİŞİM:

Email : info@solidaritywithothers.com

Web : www.solidaritywithothers.com